

FDUV:s utlåtande om det nationella handlingsprogrammet för FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning 2023–2027

Inskickat till Delegationen för rättigheter för personer med funktionsnedsättning VANE inför hörandet 12.6.2024.

FDUV tackar än gång för möjligheten att kommentera handlingsprogrammet som innehåller flera viktiga åtgärder. FDUV framför följande kommentarer och ändringsförslag på utkastet:

1. Tidtabellen för hörandet

FDUV beklagar den korta tiden för organisationerna att förbereda sig inför hörandet. Enligt inbjudan önskas så exakta observationer som möjligt. Att på en veckas varsel bekanta sig med ett material på 142 sidor är helt enkelt alldeles för lite tid. Särskilt med tanke på att handlingsprogrammet strävar efter att implementera artikel 4.3 och främja delaktigheten för personer med funktionsnedsättning.

2. Målsättningarna och åtgärderna för att stärka ett självständigt liv och delaktighet

FDUV oroar sig för de ändringar som föreslås i funktionshinderlagens tillämpningsområde. De leder i praktiken till att systemet med de subjektiva rättigheterna för personer med funktionsnedsättning raderas och att det blir svårare att få det nödvändiga stöd de behöver för att vara fullt delaktiga i samhället.

FDUV ifrågasätter därför att handlingsprogrammet innehåller en målsättning från ett lagförslag som kommer att försämra situationen för personer med funktionsnedsättning. FDUV föreslår därmed följande ändringar i kapitel 4.6:

- Målsättningen för funktionshinderlagen ändras till att tillgodose jämlikheten och delaktigheten för personer med funktionsnedsättning samt att trygga rätten till ett självständigt liv.
- Åtgärd 31 ändras till att slutföra reformen av funktionshinderlagen i enlighet med FN:s funktionshinderkonvention. Den nya lagen ska på ett jämlikt sätt trygga rätten till service och stöd utgående från individuella behov. Även de personer som idag "faller mellan stolarna", såsom personer med lindrig eller neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, ska få service via lagen. Den nya lagen ska även garanteras tillräckliga resurser.
- I åtgärd 32 ska stöd i att fatta beslut och särskilt stöd för delaktigheten inkluderas, eftersom de är nya tjänster i funktionshinderlagen.
- I åtgärd 33 ska uppföljningen göras i samarbete med funktionshinderorganisationerna. Brister i lagen ska korrigeras vid behov.
- Det behövs en åtgärd kring boende och delaktighet för personer med funktionsnedsättning om allas rätt att välja var de bor. Dessutom behöver det arbete som gjordes inom boendeprogrammet KEHAS få en fortsättning.
- Det behövs en åtgärd kring uppföljning av de åtgärder Finland vidtagit gällande FN-kommitténs beslut från år 2022 om personlig assistans och överträdelsena av artiklarna 19 och 5.

3. Övriga kommentarer

- I åtgärd 11 behövs ett tillägg om att självbestämmande för personer med funktionsnedsättning och specialomsorgslagens paragrafer ska prioriteras.
- Kapitel 4.4 om tillgänglighet innehåller flera åtgärder om fysisk tillgänglighet, men få om kognitiv. Användning av lätt språk måste främjas och följas upp. Ställningen för lätt språk i lagstiftningen måste utredas. I samma kapitel ingår också en målsättning om språkliga rättigheter. Åtgärd 24 behöver även specifikt nämna uppföljningen av tjänster på svenska och information på lätt språk.
- Avslutningsvis saknar handlingsprogrammet åtgärder som specifikt följer upp nedläggningen av specialomsorgsdistrikten. Enligt riksdagens uttalande (RSv 111/2021rd) ska den svenska specialomsorgen följas upp, vilket behöver vara en åtgärd i programmet.

Tilläggsinformation:

Annette Tallberg-Haahtela, verksamhetsledare, annette.tallberg-haahtela@fduv.fi

Vanessa Westerlund, sakkunnig inom påverkansarbete, vanessa.westerlund@fduv.fi